

TULEVAISUUDEN HYVINVOINTIKUNTA

- SOSTEn kuntavaalitavoitteet

SOSTe

TAVOITTEET

1. Tulevaisuuden hyvinvointikunta syntyy investoinneista

Tulevaisuuden hyvinvointikunta ei synny itsestään. Sen rakentamiseen tarvitaan kuntapäittäjiä, jotka haluavat parantaa kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä katsoa päätöksenteossa lähivuosia pidemmälle.

2. Aktiivinen kansanlaisyhteiskunta on kunnan sydän

Järjestöt toimivat alustana kansalaistoiminnalle ja osallisuudelle sekä tarjoavat asiantuntevaa tukea ja neuvontaa ihmisille eri elämäntilanteissa. Apua ja tukea tarvitsevia on jokaisessa kunnassa.

1

TULEVAISUUDEN HYVINVOINTIKUNTA SYNTYY INVESTOINNEISTA

TULEVAISUUDEN HYVINVOINTIKUNTA SYNTYY INVESTOINNEISTA

- **HYVINVOINTITALOUS** | Kunnissa on nojattava entistä vahvemmin hyvinvointitalouden strategiaan, jossa hyvinvointivaikutusten arviointi ja politiikan tekeminen hyvinvointitavoitteet edellä ovat keskiössä.
- **INVESTOINNIT** | Elinvoimainen kunta satsaa tuottavuutta, työllisyyttä ja toimintakykyä parantaviin investointeihin sekä monipuolisiin rakenteellisiin uudistuksiin. Tarvitaan panostuksia muun muassa koulutukseen, kaikkien työllistymisen parantamiseen ja työhyvinvoinnin edistämiseen.
- **TERVEYDEN EDISTÄMINEN** | Terveiden edistäminen on konkreettisia tekoja: esteettömyyttä, turvallisia, viihtyisiä ja yhteisöllisyyteen kannustavia ympäristöjä, valaistuja katuja, aurattuja teitä sekä esimerkiksi monipuolisia kulttuuri-, sivistys- ja vapaa-ajan palveluita. Erityisen tärkeää rakennetun ympäristön turvallisuus ja esteettömyys on esimerkiksi ikäihmisille. Liikkumisella ja hyvällä toimintakyvyllä on suotuisia vaikutuksia kaikkien kuntalaisten mielen hyvinvointiin. Terveiden edistäminen on kaikkien hallintokuntien yhteinen asia.
- **ILMASTONMUUTOKSEN TORJUNTA** | Kuntien rooli ilmastomuutoksen hyvinvointiin kohdistuvien riskien torjunnassa on keskeinen, ja ilmastoimet ovat investointi kuntalaisten pidemmän aikavälin hyvinvointiin. Ilmastomuutoksen hillintätoimet voivat edistää terveellisiä elintapoja ja vähentää ilmansaasteiden terveyshaittoja kunnissa.

HYVINVOINTITALOUS

- Hyvinvointilähtöistä toimintaa, jonka ensisijaisena tavoitteena on ihmisten hyvinvoinnin lisääminen ja hyvän elämän edellytysten vahvistaminen.
- Hyvinvointitalous on yhteiskuntapoliittinen näkökulma, jossa hyvinvointi asetetaan etusijalle.
- Kunnat ovat olennainen osa hyvinvointitaloutta: sote-palvelut, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kulttuuri-, koulutus ja hyvinvointipalvelut laajemmin.
- Kunnissa on nojattava entistä vahvemmin hyvinvointitalouden strategiaan, jossa hyvinvointivaikutusten arviointi ja politiikan tekeminen hyvinvointitavoitteet edellä ovat keskiössä.
- Järjestöt ja muu kansalaisyhteiskunta ovat kuntien kumppaneita hyvinvointitaloudessa.

INVESTOINNIT

- Elinvoimainen kunta syntyy tuottavuutta ja työllisyyttä lisäävistä investoinneista.
- Sote-uudistuksen jälkeen koulutus on kunnan tärkein investointikohde. Koulutuksen laatuun ja resursointiin panostaminen varhaiskasvatuksesta lähtien aina toisen asteen maksuttomuuteen nostaa koulutustasoa, millä on myös suuri terveyden ja hyvinvoinnin eriarvoisuutta vähentävä merkitys.
- Kunnilla on tärkeä rooli erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistäjänä. Työllistämisen kuntalisä, yrittäjyyden sekä järjestöjen työllisyyttä edistävien toimien tukeminen ovat tärkeitä elementtejä jatkossakin.
- Työnantajana kunnan pitää ehkäistä sairauspoissaoloja ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisiä panostamalla henkilöstön hyvinvointiin ja työkyvyn edistämiseen.
- Sote-palveluhankinnoissa tärkeintä on asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen. Asiakkaita tai heidän edustajiaan on kuultava hankintoja valmisteltaessa.
- Julkisia hankintoja tulee hyödyntää kunnan strategisten työllistämisen- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Korona-ajan suurimmat ongelmat sosiaalityön asiakkailla

45 % yksinäisyys ja sosiaalisten kontaktien vähyys

40 % taloudelliset huolet ja velat

33 % elämänhallinnan ja arkirytmien säilyttäminen

TERVEYDEN EDISTÄMINEN

- Terveyden edistäminen on kaikkien hallintokuntien yhteinen asia. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä hyvinvointi-investointeja on suunniteltava osana strategiatyötä ja vuotuista suunnittelua. Näin siitä saadaan suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa.
- Tulevaisuuden hyvinvointikunnan toiminta perustuu ajantasaiseen tietoon väestön hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä. Tälle tiedolle on luotava seurantajärjestelmät.
- Hyvinvointikertomuksen ytimeen on nostettava ajantasainen ja yhdessä järjestöjen kanssa kerätty kokemustieto.
- Jokaiseen kuntaan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattori, joka sovittaa yhteen kunnan ja sidosryhmien välistä työtä ja on linkki maakuntatason hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on perustettava sekä paikallisia että maakunnallisia verkostoja. Rakenteet ovat välttämättömiä yhteistyölle, eivät itseisarvo.
- Hyvinvointikunnassa on kehitettävä liikuntaa suosivia arkiympäristöjä edistämään ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.
- Kunnissa tarvitaan yhdyskuntasuunnittelua, joka edistää esteettömyyttä, arjen ympäristöjen turvallisuutta ja luo puitteita ihmisten keskinäistä tukea mahdollistaville kohtaamispaikoille.

ILMASTONMUUTOKSEN TORJUNTA

- Kunnat voivat ilmastotoimillaan edistää terveellisiä elintapoja esimerkiksi lisäämällä kasvisruuan tarjontaa kouluissa ja parantamalla pyöräilyn ja kävelyn infrastruktuuria.
- Monilla kuntien ilmastomuutoksen hillinnän toimilla voidaan vähentää ilmansaasteiden terveyshaittoja. Näitä toimia ovat esimerkiksi liikenteen päästöjen vähentäminen, polttoon perustumattomien uusiutuvien energialähteiden osuuden lisääminen ja energiatehokkuuden parantaminen.

TOIMENPITEET KUNNISSA 1/3

1

Kunnissa on nojattava entistä vahvemmin hyvinvointitalouden strategiaan, jossa hyvinvointivaikutusten arviointi ja politiikan tekeminen hyvinvointitavoitteet edellä ovat keskiössä.

2

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä hyvinvointi-investointeja on suunniteltava osana strategiatyötä ja siihen pohjautuvaa vuotuista suunnittelua. Näin siitä saadaan suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Hyte on kaikkien hallintokuntien yhteinen asia.

3

Elinvoimainen kunta syntyy investoinneista. Kestävän kasvun tie rakentuu tuottavuutta ja työllisyyttä nostaville investoinneille sekä monipuolisille rakenteellisille uudistuksille.

4

Kunnissa on panostettava koulutuksen laatuun ja resursointiin varhaiskasvatuksesta lähtien aina toisen asteen maksuttomuuteen. Koulutustason nostolla on myös suuri terveyden eriarvoisuutta vähentävä merkitys.

TOIMENPITEET KUNNISSA 2/3

5

Kunnilla on tärkeä rooli erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistäjänä.

Työllistämisen kuntalisä, yrittäjyyden sekä järjestöjen työllisyyttä edistävien toimien tukeminen ovat tärkeitä elementtejä jatkossakin.

6

Sote-palveluhankinnoissa tärkeintä on yksilöllisten tarpeiden huomioiminen. Asiakkaita on kuultava hankintoja valmisteltaessa. Hinta ei saa olla ainoa hankintapäätösten ratkaiseva tekijä, vaan hankinnoilla on aina tavoiteltava mahdollisimman hyvää laatua.

7

Tulevaisuuden hyvinvointikunnan toiminnan on perustuttava ajantasaiseen tietoon väestön hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä. Tälle tiedolle on luotava seurantajärjestelmät.

8

Hyvinvointikertomuksen ytimeen on nostettava ajantasainen ja yhdessä järjestöjen kanssa kerätty kokemustieto.

TOIMENPITEET KUNNISSA 3/3

9

Jokaiseen kuntaan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattori, joka sovittaa yhteen kunnan ja sidosryhmien välistä työtä ja on linkki maakuntatason hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

10

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on perustettava sekä paikallisia että maakunnallisia verkostoja. Rakenteet ovat välttämättömiä yhteistyölle, eivät itseisarvo.

11

Kunnissa tarvitaan yhdyskuntasuunnittelua, joka edistää liikkumista, esteettömyyttä, arjen ympäristöjen turvallisuutta ja luo puitteita ihmisten keskinäistä tukea mahdollistaville kohtaamispaikoille.

12

Kunnat voivat ilmastotoimillaan edistää terveellisiä elintapoja ja vähentää ilmansaasteiden terveyshaittoja.

2

AKTIIVINEN KANSALAISSYHTEISKUNTA ON KUNNAN SYDÄN

Kumppanuus kuntien kanssa tärkeää sosiaali- ja terveysyhdistyksille

Yhdistykset tuottavat kuntalaisille palveluja sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa

SUOMESSA ON NOIN 10 600 SOSIAALI- JA TERVEYSYHDISTYSTÄ

kokoavat noin
1,3 miljoonaa
jäsentä

ovat taloudeltaan pieniä,
toimivat keskimäärin
7 400 euron vuosibudjetilla

82 % toimii pelkin
vapaaehtoisvoimin

AKTIIVINEN KANSALAISYHTEISKUNTA ON KUNNAN SYDÄN

- **OSALLISUUS** | Järjestöystävällisen kunnan toiminnan lähtökohta on kuntalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallisuus. Tähän kuuluu järjestöjen ja kuntalaisten kuuleminen, kumppanuus, erilaiset asukasraadit sekä esimerkiksi vanhus- ja vammaisneuvostot. Raatien tai neuvostojen toiminta ei saa olla pelkkää näennäisdemokratiaa vaan niitä on aidosti kuultava ja kuunneltava.
- **YHTEISTYÖ** | Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on perustettava sekä paikallisia että maakunnallisia verkostoja. Kunnan järjestökoordinaattori tukee yhteiskehittämistä sekä yhteistyötä kunnan ja kansalaisjärjestöjen välillä. Paikallisten yhdistysten tuottamat palvelut ja neuvonta ovat tärkeä ottaa käyttöön osana palvelupolkuja esimerkiksi vertais- ja tukiryhminä tai vaikkapa omahoidon tukena.
- **JÄRJESTÖJEN TUKI** | Kunnan on tarjottava paikallisille järjestöille maksuttomia tai kohtuuhintaisia toimitiloja ja mahdollistaa näin kansalaisjärjestötoimintaa. Kuntien toiminta-avustukset ovat erittäin tärkeitä pienille yhdistyksille. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen määrärahoihin tulee varata rahoitus järjestöavustuksia varten.
- **SOTE-UUDISTUS** | Kunnan on sovittava maakunnan kanssa selvästä rahoitusvastuusta myös sellaisten järjestöpalveluiden turvaamiseksi, jotka sijoittuvat sote-uudistuksessa mukana olevien sosiaali- ja terveystalouksien ja ehkäisevän toiminnan välimaastoon. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi kriisikeskukset, mielenterveyskuntoutujien klubitalot ja erilaiset kohtaamispaikat. Sote-uudistus ei saa aiheuttaa katvealueita järjestöjen toimintaedellytyksiin ja ihmisten tarvitsemiin palveluihin.

OSALLISUUS

- Osallisuudella luodaan edellytykset sille, että ihmiset pystyvät vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin, hyödyntämään tietoa, käyttämään tarjolla olevia mahdollisuuksia ja aktivoitumaan yhteisölliseen toimintaan. Osallisuus vahvistaa niitä voimavaroja, joista hyvinvointi rakentuu.
- Hyvinvointikunnassa osallisuutta vahvistetaan lisäämällä vaikuttamisen mahdollisuuksia: asukkaat osallistuvat tasavertaisina toimijoina uudenlaisen kunnan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen, kehittämiseen ja arviointiin.
- Osallisuutta edistävässä kunnassa tuetaan ja hyödynnetään jo olemassa olevia, asioiden ympärille kokoontuneita yhteisöjä sekä asukas- ja asiakasraateja sekä tuetaan eri sektoreiden välistä yhteistyötä.

YHTEISTYÖ

- Järjestöt ovat kunnan kumppaneita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kuntaan on nimettävä järjestökoordinaattori, joka tukee yhteiskehittämistä sekä yhteistyötä kunnan ja kansalaisjärjestöjen välillä.
- Järjestöjen tuottama tuki ja palvelut kannattaa ottaa täysimääräisesti käyttöön julkisten palvelujen rinnalla osana toipumisen tukea ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä (vertais- ja tukiryhmät, omahoidon tuki).
- Myös järjestöjen tarjoamalla neuvonnalla on keskeinen merkitys. Järjestöbarometri 2020 mukaan peräti kaksi kolmesta (67 %) paikallisyhdistyksestä antaa julkisia palveluja ja etuuksia koskevaa neuvontaa. Yhdistysten neuvonta on erityisen tärkeää esimerkiksi päihde- ja mielenterveyskuntoutujille.

Korona lisäsi uusia toimia kolmannen sektorin kanssa

Sote-johto

64 % asiointiapu, puhelinpalvelu,
ruokajakelu, yhteydenotot jne

51 % räätälöityä tukea iäkkäille

TE-johto

18 % ryhmätoimintamuodot,
etäkuntouttava
työtoiminta jne

Yhteistyössä parasta:
kaikkien tahojen halu löytää keinot
ja tehdä yhdessä asiakkaan parhaaksi

Yhdistysten neuvonnalla kysyntää

NEUVONNAN TARPEEN MUUTOS 5 VIIME VUODEN AIKANA

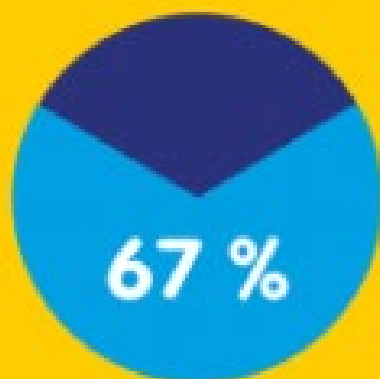
“ Tieto neuvontapalvelusta lisääntynyt.
Helposti lähestyttävä työntekijä - uskaltaa kysyä.
Aitoa kohtaamista, välittämistä.”

“ Palvelurakenteet ovat pirstaloituneet eikä
apua saa helposti; pallottelua luukulta luukulle.”

“ Halutaan mahdollisimman paljon erilaista tietoa
asioista. Sairaalat, poliklinikat, virastot koetaan
kiireisiksi ja niissä ei ole aikaa keskustella.”

Yhdistykset täydentävät julkisten palvelujen neuvontaa

VAPAAEHTOISET KOKEMUSTIEDON JAKAJAT TÄRKEITÄ

Yhdistyksistä antaa julkisia palveluja ja etuuksia koskevaa neuvontaa

Neuvontaa julkisista palveluista yhdistyksissä antavat:

Yhdistyksen vapaaehtoiset, joilla on kokemustietoa ja alueen palvelujen tuntemusta

51 %

Valtakunnallisen järjestön palkatut työntekijät

29 %

Julkisten palvelujen työntekijät

19 %

Yhdistyksen palkatut työntekijät

12 %

Joku muu

5 %

JÄRJESTÖJEN TUKI

- Terveysten ja hyvinvoinnin edistämisen määrärahoihin tulee varata rahoitus järjestöavustuksia varten.
- Ilmaiset tai edulliset toimitilat ovat yhdistysten elinehto. Kunnan on tarjottava paikallisille järjestöille maksuttomia tai kohtuuhintaisia toimitiloja jatkossakin ja mahdollistaa näin kansalaisjärjestötoimintaa.
- Kuntien toiminta-avustukset ovat tärkeitä erityisesti pienille yhdistyksille. Kunta-avustusten kehitys kuitenkin huolestaa, sillä noin neljänneksellä yhdistyksistä avustukset ovat pienentyneet. Järjestöjen tekemää työtä ei ole varaa menettää.

Ilmaiset tai edulliset toimintatilat yhdistysten elinehto

55 %

TOIMII KUNNAN
OMISTAMISSA TILOISSA:

35 %

maksuttomissa

20 %

maksullisissa

"Tilojen vastikkeettomuus
toiminnan kannalta
elintärkeä!"

"Jos tulee tilavuokrat
niin toimintaa pitää
supistaa ja kokoontumisia
harventaa."

Tilakustannukset uhkaavat toimintaa

25 %

YHDISTYKSISTÄ KUSTANNUKSET
KASVANEET VUOSINA 2018-2019:

16 %

tilamaksut kohonneet

9 %

ilmaiset tilat
muuttuneet maksullisiksi

"Joudumme nostamaan
osallistumismaksuja,
jäsenet harkitsevat
voivatko osallistua."

"Osa toiminnoista on
loppunut siksi että tilat
tulivat maksullisiksi."

Kuntien toiminta-avustukset merkittäviä yhdistyksille

56 %

YHDISTYKSISTÄ SAA TOIMINTAANSA
AVUSTUSTA KUNNALTA

Myönnetty avustus keskimäärin
700 euroa vuodessa

Kunta-avustusten kehitys huolettaa yhdistyksiä

26 %

YHDISTYKSISTÄ TULOT AVUSTUKSISTA
SUPISTUNEET VUOSINA 2018-2019

23 %

avustuksen
määrä vähentynyt

3 %

avustus loppunut
kokonaan

SOTE-UUDISTUS

- Sote-uudistuksen jälkeen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden kesken.
- Kunnan on sovittava hyvinvointialueen kanssa selvästä rahoitusvastuusta myös sellaisten järjestöpalveluiden turvaamiseksi, jotka sijoittuvat sote-uudistuksessa mukana olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden ja ehkäisevän toiminnan välimaastoon.
- Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi mielenterveyskuntoutujien klubitallot ja erilaiset kohtaamispaikat. Sote-uudistus ei saa aiheuttaa katvealueita, jotka voisivat vaarantaa toiminnan.

TOIMENPITEET KUNNISSA 1/2

1

Kuntalaisten hyvinvointia edistetään parhaiten sellaisilla toimintamalleilla, jotka kunta on kehittänyt yhdessä alueensa sote-järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa kohderyhmälähtöisesti. Kun aluehallinnon rakenteet uudistuvat, tämä tarve korostuu.

2

Kuntien ja järjestöjen yhteistyön tulee perustua tasavertaisuuteen sekä selkeään työnjakoon. Paikallisten yhdistysten tuottamat palvelut ja neuvonta ovat tärkeä ottaa käyttöön osana palvelupolkuja.

3

Järjestöystävällisen kunnan toiminnan lähtökohta on kuntalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallisuus. Tähän kuuluu järjestöjen ja kuntalaisten kuuleminen, kumppanuus, erilaiset asukasraadit sekä esimerkiksi vanhus- ja vammaisneuvostot.

4

Kuntaan on nimettävä järjestökoordinaattori, jonka tehtävä on yhteiskehittäminen sekä yhteistyö kunnan ja kansalaisjärjestöjen välillä. Järjestökoordinaattori voi toimia myös laajemmin kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaavana hyte-koordinaattorina.

TOIMENPITEET KUNNISSA 2/2

5

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen määrärahoihin on varattava rahoitus järjestöavustuksia varten.

6

Kunnan on tarjottava paikallisille järjestöille maksuttomia tai kohtuuhintaisia toimitiloja ja mahdollistaa näin kansalaisjärjestötoimintaa. Kansalaistoiminnan tukeminen on kannattava hyvinvointi-investointi.

7

Kunnan on sovittava hyvinvointialueen kanssa selvästä rahoitusvastuusta sellaisten järjestöpalveluiden turvaamiseksi, jotka sijoittuvat sote-uudistuksessa mukana olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden ja ehkäisevän toiminnan välimaastoon. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi mielenterveyskuntoutujien klubitilat ja erilaiset kohtaamispaikat. Sote-uudistus ei saa aiheuttaa katvealueita.

Suomen sote-järjestöt lukuina

1 300 000 jäsentä
500 000 vapaaehtoista
260 000 vertaistukijaa
50 000 ammattilaista

10 600 yhdistystä, joista
yli 200 toimii
valtakunnallisesti

37 500 järjestöjen sote-palvelujen
tuotannon työntekijää, joista

7 400 järjestöomisteisten yhtiöiden
työntekijää

1 000 sote-palveluja tuottavaa
järjestöä

70 sote-palveluja tuottavaa
järjestöomisteista yhtiötä

Tutustu tarkemmin tavoitteisiin

- [SOSTEn kuntavaalitavoitteet](#) (tavoitteet [pdf-tiedostona](#))
- Tavoite 1: [Tulevaisuuden hyvinvointikunta syntyy investoinneista](#) (tiivistelmä [pdf](#))
- Tavoite 2: [Aktiivinen kansalaisyhteiskunta on kunnan sydän](#) (tiivistelmä [pdf](#))
- Dynaamista sisältöä: [miten sote-yhdistykset sijoittuvat Suomessa](#)
- [Sosiaalibarometri 2020](#)
- [Järjestöbarometri 2020](#)

#kuntavaalit
#onneksionjoku

LISÄTIETOJA

www.soste.fi

Twitter: @SOSTE10

SOSTEkirje: soste.fi > Uutiskirjeet

SOSTE

